

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA
KNJIŽNICE MIRANA JARCA NOVO MESTO
ZA LETO 2020

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je splošna knjižnica, ki izvaja knjižnično dejavnost za 65.859 prebivalcev na področju Mestne občine Novo mesto ter občin Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Straža, Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice in Žužemberk.

1. Poslanstvo knjižnice

V poslanstvu je zapisano, da smo knjižnica, ki:

- upošteva zahteve in želje uporabnikov ter zadovoljuje njihove potrebe po informiranosti, nudi hitre, kvalitetne in prijazne storitve,
- oblikuje kvalitetno knjižnično zbirko in jo izposoja na klasičen in sodoben način,
- omogoča demokratičen dostop do gradiva, storitev in opreme,
- uporabnikom nudi prijeten prostor, omogoča druženje in kvalitetno preživljanje prostega časa,
- organizira kulturne prireditve, razstave, ogleda, dejavnosti za najširši krog ljudi,
- se ukvarja z domoznansko dejavnostjo in ohranja kulturno dediščino,
- izobražuje in vzgaja uporabnike, izvaja vseživljenjsko učenje, skrbi za razvoj funkcionalne pismenosti,
- spodbuja medkulturni dialog in odpravlja stereotipe,
- izvaja različne dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami,
- spodbuja inovativnost in kreativnost uporabnikov in zaposlenih.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je osrednja območna knjižnica in opravlja posebne naloge za splošne knjižnice Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Te posebne naloge so:

- zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij,
- strokovno sodelovanje s knjižnicami območja,
- koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva,
- usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva s svojega območja.

V Knjižnici Mirana Jarca z nakupom skrbno načrtujemo izgradnjo, vzdrževanje, posodabljanje in obnavljanje knjižnične zbirke. Letni prirast oblikujemo z nakupom gradiva, obveznim izvodom, darovi in zamenjavami.

Vsebinsko bogat letni prirast prispeva h vzpostavitvi kvalitetne in uravnotežene knjižnične zbirke. Kot osrednja knjižnica želimo vsem uporabnikom nuditi širok in kvaliteten izbor knjižničnega gradiva, ki bo ustrezal njihovim informacijskim, izobraževalnim in kulturnim potrebam, potrebam po razvedrilu in kvalitetni izrabi prostega časa ter dvigu bralne kulture. Izbor je namenjen najširšemu krogu uporabnikov in ciljnim skupinam v našem okolju ter ohranjanju lokalne kulturne dediščine.

Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva za leto 2020 pripravljamo v skladu z normativnimi akti in strokovnimi priporočili.

V knjižnici bomo do konca leta 2019 vzpostavili Dolenjsko vozlišče projekta KonS - Platforme za sodobno raziskovalno umetnost, ki je bil izbran na javnem razpisu za izbor operacij Mreža centrov raziskovalnih umetnosti in kulture. Vozlišče oziroma laboratorij bo sofinanciran vsaj do leta 2023.

2. Razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti

Knjižnice imajo zelo pomembno vlogo pri razvijanju bralne kulture, načrtno in sistematično skušajo spodbujati k branju kvalitetnega leposlovja ne glede na starost uporabnikov.

Knjižnične dejavnosti na tem področju so namenjene različnim starostnim skupinam, katerim skušamo gradivo čimbolj približati na njim primeren način:

- predšolskim otrokom,
- osnovnošolcem,
- dijakom,
- odraslim.

Kvalitetno leposlovje bomo nabavili v več izvodih in predstaviti s pomočjo različnih dejavnosti, ki jih izvajamo v knjižnici.

Te dejavnosti zajemajo:

- bibliopedagoško delo z vrtci in šolami, kjer izvajamo knjižno in knjižnično vzgojo,
- predšolsko bralno značko za predšolske otroke,
- bralno značko za osnovnošolce,
- eko bralno značko,
- projekt Poletni pustolovci,
- projekt Rastem s knjigo za osnovnošolce,
- projekt Rastem s knjigo za srednješolce,
- bralno značko za odrasle,
- Beremo skupaj,
- Literarni krog s Slavko Kristan.

Tudi v letu 2020 bomo zbirko dopolnili z ustreznim izborom kvalitetnega leposlovnega gradiva za vse skupine uporabnikov.

Zagotovili bomo večji izbor zahtevnejše literature s poudarkom na slovenskih avtorjih in na avtorjih oz. delih, ki so bila nagrajena z literarnimi nagradami (slovenskimi in tujimi). Pozorni bomo tudi na dela, ki jih spremljajo pozitivne ocene literarnih kritikov ter jih porazdelili po knjižnični mreži.

Sodobno urejen prostor knjižnice nudi uporabnikom številne možnosti kvalitetnega preživljanja prostega časa, hkrati je tudi prostor za druženje.

Uporabnikom nudimo tudi različne prireditve, razstave ter možnosti izobraževanja.

3. Vsebinska izhodišča za izgradnjo knjižnične zbirke

Ker delujemo kot osrednja knjižnica, ob tem smo tudi javna in izobraževalna ustanova, želimo svojim uporabnikom nuditi širok izbor knjižničnega gradiva, ki bo ustrezal njihovim potrebam po informacijah, izobraževanju, raziskovanju, zadovoljevanju kulturnih potreb in kvalitetnem preživljanju prostega časa.

Zato bo nakup gradiva tudi v letu 2020 namenjen posameznikom, skupinam, organizacijam v okolju in bo v največji možni meri namenjen zadovoljevanju njihovih vsakdanjih potreb in dvigu kakovosti življenja v lokalnih skupnostih okolja.

Po Strokovnih priporočilih in standardih za splošne knjižnice ter številu prebivalcev naj bi nabavili 12.800 enot knjižničnega gradiva.

Zaradi zmanjšanja sredstev za nakup gradiva s strani Ministrstva za kulturo ter sredstev občin ustanoviteljic, katera so že nekaj let enaka, ne bomo dosegli priporočenega standarda, zato smo se odločili, da načrt nakupa gradiva prilagodimo razmeram ter tako načrtujemo nakup 9.500 knjižničnega gradiva.

Zbirko bomo dopolnjevali s knjižnim in neknjižnim gradivom, upoštevali bomo razmerje strokovnega in leposlovnega gradiva. Ker Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2018) priporočajo razmerje med leposlovnim in strokovnim gradivom do 50 % leposlovnega gradiva v krajevnih knjižnicah, delež strokovnega gradiva pa naj se viša z velikostjo knjižnice, bomo skušali dati še večji poudarek na strokovnem gradivu, tako da se bomo približali 59 % strokovnega gradiva in 41 % leposlovja ter 28 % gradiva za mladino.

V prihodnjem letu bo veliko odvisno tudi od ponudbe na knjižnem trgu. V knjižnično zbirko bomo vključevali skoraj vso slovensko produkcijo, leposlovna in strokovna dela slovenskih avtorjev, prav tako prevode tujih avtorjev.

Našo temeljno zbirko bomo dopolnili tudi z ustreznim številom in izborom referenčnega gradiva, periodičnega tiska (obdržali bomo vse najpomembnejše naslove časnikov in časopisov v matični ustanovi ter v krajevnih knjižnicah) in z izborom ter nadgradnjo posebnega in domoznanskega gradiva.

Tabela 1: Razrez nakupa knjižničnega gradiva: strokovno – leposlovno

Strokovno gradivo	5.605
Leposlovje	3.895
SKUPAJ	9.500 enot

Tabela 2: Razrez nakupa knjižničnega gradiva: mladina – odrasli

Mladina	2.660
Odrasli	6.840
SKUPAJ	9.500 enot

4. Značilne in posebne potrebe okolja

Pri načrtovanju nakupa upoštevamo tudi okolje, v katerem deluje Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto s svojimi enotami. Ker smo tudi osrednja območna knjižnica in pokrivamo tudi širše področje, bomo fond knjižnice dopolnili tudi z ustreznim izborom zahtevnejšega gradiva in informacij.

Zbirko gradiva bomo v prihodnjem letu dopolnjevali z ustrežno strokovno literaturo s področij izobraževalnih programov, ki se izvajajo v naših izobraževalnih zavodih (predvsem področja tehničnih, družboslovnih in uporabnih znanosti). Pri izbiri gradiva bomo pozorni tudi na programe izobraževalnih ustanov, ki skrbijo za neformalno izobraževanje odraslih in upokoencev (univerza za tretje življenjsko obdobje, RIC). Spremljamo tudi delovanje kulturnih organizacij in skušamo pridobivati zanimivo in aktualno gradivo s področij kulture, etnografije, etnologije, skratka kulturne dediščine lokalnega in nacionalnega pomena.

Tako bomo dopolnjevali in nadgrajevali tudi zbirko domoznanskega gradiva. Načrtno bomo zbirali vse vrste knjižničnega gradiva, ki se navezuje na naše domoznansko področje (navezali smo stike s posamezniki, društvi in osnovnimi šolami).

V Novem mestu in okolici živi ter dela veliko Hrvatov in Bošnjakov, ki so vključeni v različna kulturna društva, zato bomo zbirko dopolnili z gradivom v hrvaškem jeziku. Naša knjižnica sodeluje tudi z osrednjo knjižnico za Slovence na Hrvaškem, Knjižnico Ivana Gorana Kovačiča Karlovac. Naša vloga je, da kupimo ustrezno gradivo in jim ga posredujemo oz. izposodimo s pomočjo knjižnih kolekcij.

Na našem področju živi tudi veliko Romov, v bližini se nahaja nekaj romskih naselij. Knjižnično zbirko bomo tako dopolnjevali tudi z ustreznim izborom gradiva za romsko manjšino.

V Novem mestu je nekaj tovarn, ki so gospodarsko zelo razvite (farmacevtska, avtomobilska industrija). V zadnjih letih smo opazili porast uporabnikov, ki so v Novem mestu na začasnem delu (Francozi, Bolgari, Romuni, Slovaki), zato bomo pri nabavi upoštevali tudi ta kriterij, predvsem bomo skušali pridobiti gradivo v tujih jezikih in jim tako omogočiti boljše vključevanje v okolje.

V Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto se zavedamo pomena dela z uporabniki s posebnimi potrebami. Sodelujemo z različnimi regijskimi društvi, kot so Varstveno delovni center Novo mesto, Društvo slepih in slabovidnih Dolenjske in Bele krajine, Društvo paraplegikov Dolenjske in Bele krajine idr. Zbirko zato dopolnjujemo z izborom zvočnih knjig, z gradivom s povečanim tiskom (v knjižnici imamo računalniško opremo za slepe in slabovidne uporabnike ter studio za snemanje zvočnih knjig). Za varovance Varstveno delovnega centra organiziramo bibliopedagoške in tematske ure, katerih namen je uporaba gradiva, primernega njihovi stopnji razvoja.

V okviru izvajanja posebnih nalog območnosti zelo aktivno sodelujemo v delovni skupini za oblikovanje kompetenčnih centrov. V Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto načrtno gradimo zbirko gradiva za dislektike in gradiva o disleksiji, zato bomo tudi v letu 2020 v povečanem obsegu kupovali gradivo za skupine uporabnikov, ki potrebujejo lažje berljivo gradivo (dislektiki, gluhi in naglušni, Romi).

5. Zastopanost knjižničnega gradiva različnih vrst, oblik

Nakup različnih vrst knjižničnega gradiva bomo usklajevali s priporočilom Standardov za splošne knjižnice. Glede na potrebe bomo našo knjižnično zbirko dopolnjevali z ustreznim številom enot različnih vrst gradiva, oblik in dostopnosti. S tem bomo skušali doseči in vzdrževati razmerje med strokovnim in leposlovnim gradivom ter razmerjem med gradivom za odrasle in mladino.

Poleg knjižnega gradiva bomo nabavili tudi gradivo na drugih medijih (e-knjige, av gradivo, informacijski viri). Uporabnikom bomo zagotovili neposreden dostop do različnih elektronskih podatkovnih zbirk, do spletnih gradiv države in lokalnih skupnosti, do digitaliziranih vsebin kulturne dediščine.

Zastopanost gradiva na različnih medijih zagotavljamo z izborom in nakupom avdiovizualnega gradiva, elektronskih virov in vseh drugih netiskanih medijev kot nosilcev zapisa. Temu gradivu bomo v letu 2020 namenili 10 % celotnega nakupa.

Načrt nakupa zajema:

- e-knjige (Biblos),
- elektronske medije (CD-romi, multimedija), glasbene posnetke,
- igrane filme (DVD) in izobraževalne DVD za otroke in odrasle,
- didaktične pripomočke (igračke),
- elektronske podatkovne zbirke z možnostjo oddaljenega dostopa,
- obnovitev naročila za že obstoječe baze (Tax FinLex, Britanica in PresRider), ki se že nahajajo v naši zalogi.

Tudi v letu 2020 bo knjižnica uporabnikom omogočala izposajo e-knjig v sistemu BIBLOS. Nabavili bomo 515 licenc za slovenske e-knjige.

Dopolnjevali bomo tudi domoznansko posebno gradivo – razglednice, fotografije, zemljevide, rokopise ter prispevali k ohranjanju lokalne kulturne dediščine.

6. Upoštevanje različnih tematskih oz. predmetnih področij

Pri razmerju naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom bomo upoštevali Priporočila in standarde, tako da načrtujemo 59 % naslovov z različnih strokovnih področij. Slediti želimo razvoju posameznih strok, problemom in vprašanjem sodobne družbe in novim znanstvenim odkritjem ter potrebam okolja, zato bomo kupovali gradivo vseh strokovnih področij. 25 % vseh aktivnih članov predstavljajo dijaki in študenti, zato se bomo še bolj osredotočili na strokovno literaturo kot pomoč pri njihovem študiju. Tako bomo tudi ostalim uporabnikom lažje nudili strokovno literaturo pri njihovem dodatnem izobraževanju, koristni izrabi prostega časa, osebni rasti ipd.

Nabavili bomo 41 % naslovov leposlovja različnih žanrov in zvrsti, posebej se bomo posvetili slovenskim avtorjem in prevedenim delom ter izboru kvalitetnega tujejezičnega leposlovja v svetovnih jezikih.

Pozorni bomo tudi na različne stopnje zahtevnosti pri uporabnikih.

Za otroke in mladino načrtujemo 28 % naslovov letnega nakupa. Poskrbeli bomo za tematsko raznolik izbor leposlovnih knjig, namenjenih otrokom (predšolskim in šolskim) in mladini, za kvalitetne slovenske naslove ter za gradivo različnih strok (za pomoč pri šolskih obveznostih, problemih odraščanja in za širjenje obzorja, ...). Poudarek bo na slovenskih in domoznanskih avtorjih.

7. Zastopanost 15 odstotkov naslovov publikacij v javnem interesu

V vsaki enoti knjižnice bomo skušali vključiti v njihovo bazo vsaj 15 % gradiva, ki ga finančno podpirata Ministrstvo za kulturo ali Javna agencija za knjigo. Vključili bomo tudi izdaje vsaj 50-ih slovenskih založb.

8. Zastopanost kakovostnih naslovov knjižničnega gradiva

Za nakup se bodo vodje oddelkov odločali glede na uveljavljenost in aktualnost avtorja oz. teme ali založbe, glede na estetsko in literarno vrednost gradiva, na potrebe in interese naših uporabnikov in okolja, na zastopanost tematskega področja z določeno literaturo, na relevantnost in ažurnost informacij, na kvaliteto izdanega izvoda (način vezave), glede na dodatno vsebino, ki jo gradivo ponuja, pa tudi glede na ceno.

9. Aktualnost knjižničnega gradiva

Vključili bomo skoraj vso slovensko knjižno produkcijo, na knjižnih policah bodo tudi prevodi tujih del. Naš cilj je dopolnjevati zbirko z novostmi na tržišču ter hkrati urejati, ohranjati njeno aktualnost z rednim odpisom gradiva.

10. Omogočanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva vsem prebivalcem na območju knjižnice

Vsem prebivalcem našega območja bomo zagotavljali enako dostopnost do gradiva z izborom temeljnih naslovov, ki jih bomo kupili za vse knjižnične enote.

Tabela 3: Razrez nakupa knjižničnega gradiva po enotah

Enota	Načrtovan
	nakup gradiva
Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	4.890
Potujoča knjižnica	900
Knjižnica Dolenjske Toplice	700
Knjižnica Dvor	790
Knjižnica Straža	700
Knjižnica Šentjernej	900
Knjižnica Škocjan	620
Skupaj	9.500

V krajevnih knjižnicah Dvor, Dolenjske Toplice, Straža, Šentjernej in Škocjan bo zastopano leposlovno in poljudno strokovno gradivo za odrasle ter gradivo za otroke in mladino.

Skušali bomo nabaviti do 15 % subvencioniranega gradiva za vsako enoto knjižnice.

Tudi s postajališči Potujoče knjižnice, ki bo v letu 2020 obiskovala 67 postajališč v 12 občinah, bomo uporabnikom, ki težje dostopajo do matične knjižnice (otroci, starejši, nemobilni uporabniki), omogočali kvaliteten izbor gradiva.

11. Sodelovanje z drugimi knjižnicami

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto deluje kot osrednja območna knjižnica, ki izvaja posebne naloge območnosti v Jugovzhodni Sloveniji in Spodnjeposavski regiji, kamor sodijo: Knjižnica Brežice, Valvasorjeva knjižnica Krško, Knjižnica Sevnica, Knjižnica Pavla Golie Trebnje, Knjižnica Črnomelj, Ljudska knjižnica Metlika, Knjižnica Kočevje in Knjižnica Miklova hiša Ribnica.

Pokrivamo območje s približno 213.000 prebivalci. Izvajamo tudi povečan izbor nakupa zahtevnejšega gradiva. Knjižnica zaradi zmanjšanja sredstev tudi v letu 2020 ne bo izvedla nakupa drugih vrst tiskanega gradiva, poudarek bo na e-virih, ki jih bo knjižnica iz sredstev območnosti kupila za vse splošne knjižnice na območju in zanje zagotovila oddaljen dostop.

Gradivo bomo izposojali po medknjižnični izposoji ter sodelovali tudi z ostalimi knjižnicami po Sloveniji. Za vse uporabnike na našem območju je medknjižnična izposoja brezplačna s skladu z določili Ministrstva za kulturo.

12. Vse informacije o kupljenem gradivu bodo dostopne v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema, gradivo pa bo na voljo za splošno izposajo.

13. Promocija knjižnih zbirk

Na spletni strani knjižnice in na družabnih omrežjih bomo obveščali uporabnike o pestrosti dogajanja v knjižnici, o dejavnostih v njej ter o novostih in zanimivostih.

Knjižne novosti bomo izpostavljali ob izposojevalnih pultih, poročali o nagrajenih delih in nagrajencih, pripravljali bomo tudi tematske razstave.

Pripravljali bomo tudi predstavitve in tematske večere predvsem domačih avtorjev in njihovih del.

14. Odstopanja od strokovnih priporočil načrtovanja

Odstopanja od strokovnih priporočil Standardov in normativov, ki so najbolj vidna pri nižanju števila pridobljenih izvodov, so posledica zaostrenih gospodarskih razmer in večletnega upadanja sredstev za nakup knjižničnega gradiva tako s strani Ministrstva za kulturo, kot tudi s strani občin. Primanjkljaj bomo skušali ublažiti s skrbnim poslovanjem in doseganjem dobrih nakupnih pogojev, tj. z nakupom kvalitetnega gradiva ter doseganjem večjih popustov in sledenjem akcijam.

Novo mesto, 8. 11. 2019